

6 • ELEKTRONIČKI MEDIJI KAO
JAVNI SERVIS U TRANZICIJI

JAVNI MEDIJI - S ONU STRANU ETATIZMA I BUSINESSA

Priručnik *Elektronički mediji kao javni servisi u tranziciji* priređivača *Monroe E. Pricea* i *Marca Raboya*, vjerojatno je najkvalitetnija zbirka dokumenata, komentara i primjera o javnim elektroničkim medijima ikad ponuđena hrvatskom čitatelju - stručnjaku i laiku. Naručen na zahtjev *Europskog instituta za medije*, dotični je *Priručnik* namijenjen ponajprije medijskim profesionalcima i dužnosnicima državnih vlasti, ali i civilnim udrugama koje se zauzimaju za promicanje demokracije, pluralizma i medijskih prava, te, naravno, (ne)običnim građanima.

Prednost ovog *Priručnika* pred sličnim publikacijama objavljenima u nas je u metodički ugrađenoj spoznaji priređivača da “paradiranje primjerima i modelima iz jednog društva pred očima drugog sadrži i stanovite opasnosti”. Upravo zato, autori pomno biraju primjere iz tzv. zrelih demokracija, te tzv. zemalja u tranziciji, upućujući na svu raznolikost zakonskih i praktičnih rješenja, vodeći neprestance računa o “idealima”, a taj se može sažeti u nekoliko riječi: elektronički mediji u službi javnosti kao ostvarenje stremljenja samih građana i kao element suvremene demokracije. U *Priručniku* se stoga stalno upozorava na opasnosti od etatizacije ili komercijalizacije, te se u samo, da tako kažemo, žarište stavljaju *upravljanje*, *financiranje*, te *programiranje* javnih televizijskih i radijskih postaja. Još nešto - knjižica je pisana iz perspektive europskih očekivanja i europskih standarda o kojima kandidati za članstvo u Europskoj uniji, a tima pripada i Hrvatska, moraju nedvojbeno voditi računa.

Čitatelj će u priručniku pronaći i važne izvode iz dokumenata *Svjetskog vijeća za radio i televiziju (World Radio and Television Council)* iz 2000. godine, *Amsterdamskog protokola* iz 1987. godine (aneks ugovora u EU), *Svjetskog vijeća za kulturu i razvoj* iz 1995., *Deklaracije o medijskoj politici Ministarske konferencije Vijeća Europe* održane u Pragu 1994., te modela zakona o javnoj radioteleviziji što ih nude stručnjaci EU i VE kakvi su, primjerice, *dr. Werner Rumphorst* i *dr. Karol Jakubovitz*.

I dok *The Economist* tvrdi da “svijet koji je omogućio procvat i razviće javne televizije kao takav nestaje”, dokumenti, komentari i primjeri iz ovog *Priručnika* uvjeravaju nas u nešto posve suprotno: U konvergenciji rediotelevizije, telekomunikacija i Interneta kao posljedici digitalizacije moguće je na način javnog, a ne komercijalnog ili državnog medija, doprijeti do svakog građanina i omogućiti mu kreativno sudjelovanje “bez obzira na društveni status ili kupovnu moć”.

Jednostavni zaključak glasi: Javni elektronički mediji ne smiju izumrijeti jer bi to bio signal za odumiranje suvremene demokracije. Jer, kako se poantira u ovoj knjižici, koja se formom i sadržajem sama preporuča čitatelju bez obzira na njegov “društveni status” ili “kupovnu moć”: *Sloboda medija je sloboda u službi drugih sloboda*.

Dragutin Lučić Luce